

Kósa Alice

Itt én [Kósa Alice] vagyok itthon, a sepsiszentgyörgyi lakásunkban. Csak két évet voltunk [Brassóban], és 1940-ben visszajöttünk Sepsiszentgyörgyre. Sepsiszentgyörgyön a Közfürdő utcában laktunk, most is megvan [a ház], mert a románok elmentek, és kibéreltünk egy szép egyemeletes lakást, körülvéve kerttel, elől jó nagy területtel. Az egy három szoba-konyha-fürdőszobás lakás volt. Egy román családnak a tulajdona volt, a románnak magyar volt a felesége, de románabbnak érezte magát, mint a férje. És ugye azok [1940-ben] elmentek. A románok elmentek [Sepsi]Szentgyörgyről, egy-kettő, ha mert maradni. Mert csúfak voltak a székelyek, beverték az ablakát mindeniknek, nem mertek kimenni [a házból a románok]. A román megbízott valakit -- egy magyar embert --, azon keresztül fizettük a lakbért. És ott laktunk. Én nagyon szerettem a nyelveket. Hét nyelvvel foglalkoztam az anyanyelvemmel együtt: magyar, román, latin, német, francia, aztán jártam angol tanfolyamra és eszperantóra, de magánúton én többet tanultam, mint a tanfolyamon. Egy tanítványomnak az édesapja jött, és azt mondja: 'Tessék mondani, hány nyelvet tetszik tudni?' Mondom: 'Megmondom, hogy hányal foglalkoztam. Az anyanyelvemmel együtt foglalkoztam hét nyelvvel. Iskolában, tanfolyamon. Hányat tudok? Egyet se.' Egyet se tudok. Most tényleg elmondhatom, hogy keresem a szavakat. Azért is beszélek lassan. De nem csoda, tizenhét éve meghalt a férjem, és én azóta egyedül élek. Hát nincs kivel beszéljek, csak saját magammal beszélhetek. És sokszor olyan egyszerű, hétköznapi szavak nem jutnak eszembe. De aztán órák múlva vagy másnap, anélkül, hogy rágondolnék, már elfelejtettem, hogy tegnap nem jutott eszembe, valamit csinállok, és egyszer csak: Elvis Presley -- ez se jutott egy nap eszembe. Csodálatos az ész, nagyon-nagyon csodálatos. Németül én csak az iskolában tanultam. De a német nyelv nagyon hasonlít a jiddis nyelvhez. Kitekert, de hasonlít. És az volt az érdekes, hogy nagymamám [Féder Franciska] a testvéreivel -- négyen voltak [Sepsi]Szentgyörgyön --, hogy én az öcsémekkel ne értsük, jiddisül beszéltek. Nekik, azt hiszem, hogy az anyanyelvük is jiddis lehetett, mert mindig odafordították [a szót]. De olyan érdekes, milyen is a nyelv? Hogyha benne élsz, hogyha hallod minden nap, anélkül, hogy tanítanának, valahogy automatikusan megérted. Anélkül, hogy tanítottak volna minket, mi nem beszéltük a jiddist, de mindent értettünk, amit ők beszéltek. Naponta hallottuk vagy az egyiktől, vagy a másiktól, és mi mindent értettünk.

Én a német nyelvet az iskolában tanultam, de ha már értettem a jiddist, könnyen tanultam a németet. [Miatán nyugdíjba kerültem] Jártam az eszperantóra, jártam két tanfolyamot angolon. De jártam szabásztanfolyamra is. Nem nagyon tanultunk szabni, hanem papíron rajzoltunk. Egy férfi tanár volt, az a méreteket felvette, és ő a táblára, mi pedig ceruzával füzetbe rajzoltuk [a szabásmintát], egy kocka egy centi, a szerint. Megvan most is a füzetem.